

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Moniky Javorové a soudců JUDr. Miroslavy Honusové a JUDr. Martina Láníčka v právní věci

žalobce: **O.P.**

zastoupený advokátem JUDr. Petrem Veselým
sídlem Nerudova 348, 432 01 Kadaň

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

za

účasti: **M. P.**

o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 2. 2018, č. j. MPSV-2016/273671-231/12, ve věci nezařazení do evidence žadatelů

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Osobě zúčastněné na řízení se **nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.
Odůvodnění:

Vymezení předmětu řízení

1. Podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 2. 2018 č. j. MPSV-2016/273671-231/12, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a osoby zúčastněné na řízení a potvrzeno rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 27. 6. 2013 č. j. MSK 2420/2013, kterým žalobce a osoba zúčastněná na řízení nebyli zařazeni do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli.

Obsah žaloby

2. V podané žalobě žalobce namítl tyto žalobní body:
 - 1) k otázce „nejlepšího zájmu dítěte“ žalobce akceptuje neexistenci práva na adopci dítěte, nesouhlasí však se způsobem, jakým je v napadeném rozhodnutí pojato vyjádření jeho manželky (osoba zúčastněná na řízení), z něž je opakovaně dovozováno, že sleduje pouze vlastní zájmy a nikoli nejlepší zájem dítěte. Žalobce dále nesouhlasí se závěrem žalovaného, že jsou-li pochybnosti o schopnosti adoptivních rodičů zajistit pro dítě vhodné výchovné prostředí, nemůže jim být dítě svěřeno. Žalobce v rozhodnutí žalovaného postrádá úvahu o vyhlídkách dítěte, pokud nebude nikomu svěřeno z důvodu nedostatku adoptivních rodičů. Žalobci i jeho manželce jsou žalovaným opakovaně vytýkány jednotlivé nedostatky, aby bylo zřejmé, že nebudou ideálními rodiči. Žalobce je však přesvědčen, že i v rodině, kde mají rodiče různá zdravotní omezení, může dítě zažít harmonické dětství;
 - 2) v rozhodnutí absentuje zmínka o neohlášeném sociálním šetření v červenci roku 2017, kdy žalobce a jeho manželka měli u sebe na prázdninách jejich 10 letou neteř A. M. z České Lípy. Žalobce namítá, že sociální šetření, které v jeho domácnosti proběhlo, bylo bez následné možnosti projednání závěrů šetření s žalobcem a jeho manželkou a dokonce došlo k zamlčení sociálního šetření v napadeném rozhodnutí;
 - 3) z napadeného rozhodnutí je zřejmé, že bylo učiněno předem. Rozhodnutí nezdůrazňuje žádná pozitiva žalobců. Správní orgán velmi obratně využívá

jednotlivých faktů k neprospěchu žalobců, překrucuje skutečnosti či vychází z nepravdivých informací. Konkrétně žalobce uvedl:

- je velmi negativně zdůrazňován motiv manželky žalobce (naplnění jejího života dítětem), ač je to motiv zcela zdravý a běžný;
 - jsou v podstatě mikroskopicky hledána jakákoli další zdravotní postižení žadatelů, aby jimi bylo možno odůvodnit negativní rozhodnutí. Pokud žadatelé vysvětlí a prokážou, že tato zjištění se nezakládají na pravdě (bércové vředy žalobce), či jsou z hlediska výchovy dítěte nepodstatná (hemangiom jater žalobcovy manželky), je takové prokázání bagatelizováno a vychází se z toho, že to na věci nic nemění;
 - nesprávná argumentace, že žalobce se členstvím ve Spolku zdravotně postižených masérů uzavírá mezi lidmi se zrakovým postižením, ač členy tohoto spolku je celá řada zdravých lidí a nevidomí jsou dokonce v menšině, žalobce proto nesouhlasí s tvrzením žalovaného ohledně sociální izolace žadatelů a také překrucování informací o zájezdech do Prahy organizovaných žalobcem;
 - výklad žalovaného ohledně výživného hrazeného dítětem je diskriminační, neboť by vedl k závěru, že zdravotně postižení nemohou dítě adoptovat;
 - k vyšší potřebě podpory u dětí zbavených svého rodinného prostředí žalobce namítl, že žalovaný žadatelům vytýká nereálnou představu o tom, co vše náhradní péče obnáší. V rodině manželky žalobce však byly vychovávány tři děti z dětského domova (tetami manželky), takže má představu, co to obnáší. Dále žalobce uvedl, že se svou manželkou udržují kontakt s několika přáteli, kteří mají vlastní děti;
 - žalobce a jeho manželka nemají závažné zdravotní komplikace. Žalovaný kromě jejich nevidomosti argumentuje již pouze tím, že žalobce má cukrovku a je obézní a jeho manželka má Torreteův syndrom;
 - míra pomoci a podpory, kterou žalobce se svou manželkou potřebuje, je žalovaným přeceňována;
- 4) žalobce dále nesouhlasí s údajným sníženým respektem žadatelů k veřejným systémům a zkreslováním informací a vysvětluje, že došlo ke změně okolností, jako je např. vybavení domácnosti atp.;
- 5) žalobce nesouhlasí se závěry žalovaného, podle něhož je na místě přihlížet i k trestnému činu spáchanému žalobcem před 25 lety, přestože tento trestný čin je zahlazen a ze zákona se k němu nepřihlíží.

Vyjádření žalovaného

3. Žalovaný ve vyjádření nejprve uvedl, že důvodem nevyhovění žádosti o zařazení do evidence žadatelů o osvojení dítěte je nesplnění základních podmínek objektivně kladených na osobu žadatele o osvojení dítěte. K prvému žalobnímu bodu žalovaný uvedl, že žalobce a jeho manželka (dále jen „žadatelé“) ve své argumentaci stále vycházejí z konceptu „práva na dítě“ či „práva na zprostředkování osvojení“, ačkoliv výslovně uznávají, že takové právo neexistuje. Žalovaný zdůraznil, že si nelze nepovšimnout, že tato výslovná prohlášení žadatelů neodpovídá způsobu vedení jejich argumentace. Žalovaný má za to, že žadatelé

nepřijali základní předpoklad institutu osvojení jako služby dítěti zbavenému péče jeho přirozené rodiny a dále zdůraznil určitou míru uvážení, kterou stát musí nutně disponovat při výběru osob vhodných stát se pěstouny či osvojiteli. Limitem tohoto uvážení je přitom zákaz diskriminace. Žalovaný se ohradil vůči žalobcově výroku ve smyslu, že „nebudou ideálními rodiči“. Žalovaný vůči žadatelům podobnou výtku nikdy nevzněl a ani na ní nepostavil napadené rozhodnutí. Žalovaný se snažil nahlédnout na životní situaci žadatelů jako na celek a na možnosti a příležitosti, které by tato situace skýtala eventuálně přijatému dítěti. Zdůraznil přitom požadavek kvality náhradní péče, který je definován zejména kritériem běžnosti, výstižněji přirozenosti života eventuálně přijatého dítěte v náhradní rodinné péči. Argumentace uvedená v napadeném rozhodnutí není argumentací opírající se o jakýkoli „ideální“ stav, nýbrž argumentací usilující toliko o přiblížení povinnosti státu garantovat určitou míru kvality náhradní rodinné péče, včetně zprostředkovaného osvojení. K vyhlídkám dítěte, které nebude nikomu svěřeno, žalovaný uvedl, že České republice vyplývají z Úmluvy o právech dítěte systémové závazky, ovšem bez přímého vztahu ke konkrétnímu oprávněnému dítěti. Skutečnost, že v určitém státě stále existuje ústavní péče o děti, nemůže znamenat snížení míry uvážení státu, kterou disponuje při výběru osob, jež uzná způsobilými vykonávat náhradní rodinnou péči, ani to, že by stát musel jako eventuální pěstouny či osvojitele přijmout všechny žadatele, ledaže by jim prokázal, že tito nejsou vůbec schopni péči o dítě zajistit. Žalovaný dále připomněl přirozenost odlišného přístupu státu k přirozeným rodinám a k institutu náhradní rodinné péče, a to s odkazem na předchozí rozsudek Krajského soudu v Ostravě v téže věci ze dne 13. 10. 2016 č. j. 22 Ad 84/2014-73.

4. K šetření sociálních poměrů a životní situaci žadatelů a jejich možnosti rozpoznávat závěry těchto šetření žalovaný uvedl, že je mu předně vytýkáno, že zamlčel jedno z šetření, když ve svém rozhodnutí odkázal pouze na šetření konaná ve dnech 12. 6. a 26. 6. 2017. Žalovaný uvedl, že se nejednalo o šetření, které by bylo provedeno na jeho popud a stejně tak mu Magistrátem města Opavy nebyla zaslána žádná zpráva z tohoto šetření. Žalovaný tak nemohl zahrnout zprávu z tohoto šetření do podkladů pro rozhodnutí, přičemž podle jeho názoru se nejedná o vadu, kterou by mu bylo možné vyčítat a která by svou povahou představovala tzv. „opomenutý důkaz“. Pokud pak jde o druhou výtku žalobce, poukazující na to, že žadatelům nebylo umožněno ovlivnit výsledky šetření, žalovaný uvedl, že právním institutem, který jim v podobných případech garantuje ochranu proti případným nesprávným či dokonce svévolným závěrům dovozeným ve zprávách z tzv. sociálních šetření, je jejich právo garantované v ust. § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o němž byli žadatelé opakovaně v průběhu správního řízení poučeni. Přesto žádné námitky proti závěrům obou shora uvedených šetření, z nichž žalovaný vycházel ve svém rozhodnutí, nevznegli.
5. Ke třetímu žalobnímu bodu žalovaný uvedl, že lze pochopit negativní vnímání odůvodnění napadeného rozhodnutí žadatelí, nemohou však zpochybnit, že způsob jejich života se skutečně vymyká tomu, co je považováno za běžné. Klíčový je přitom rytmus a podoba každodenního života manželů a míra jejich interakce s běžným prostředím právě při výkonu běžných a každodenních aktivit. Žalovaný dále zdůraznil, že otázka míry naplnění základního práva lidí se zdravotním postižením na přístupnost a nezávislý život a začlenění do běžné společnosti podle čl. 9 a čl. 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením je opět samostatnou otázkou, odlišnou od otázky, má-li být žadatelům vyhověno v jejich

žádosti o zprostředkování osvojení. Žalobce rovněž vytrhuje z kontextu argumentaci žalovaného týkající se motivace k osvojení. Žalovaný zdůraznil, že je třeba vnímat kontext, v němž se objevuje argumentace týkající se motivace žadatelů. Závěry opírající se o motivaci žadatelů jsou v odůvodnění napadeného rozhodnutí obsaženy na dvou místech, a to v části 4.1. – Vysoká míra sociální izolace žadatelů, a v části 4.4. – Vyšší potřeba podpory dětí zbavených trvale či dočasně svého rodinného prostředí. Motivace žadatelů tak není nikdy ze strany žalovaného brána jako důvod stojící sám o sobě, který by vedl k zamítnutí jejich odvolání. Je přitom nezbytné, aby zájemci o osvojení dokázali upřednostnit potřeby eventuálně přijatého dítěte před svými vlastními zájmy, a to i za cenu, že oni sami se osvojiteli nakonec nestanou. Ostatně upřednostňovat potřeby dítěte i před svými vlastními potřebami a přáními je základní charakteristikou rodičovství, na které zájemci o osvojení aspirují. Zdravým a přirozeným přístupem k osvojení jsou mj. pochybnosti osvojitele o sobě samém v tom smyslu, zda tento zvládne své rodičovství a zvládne být pro eventuálně přijaté dítě dobrým rodičem. Žadatelé však v celém procesu odborného posouzení podobnou otevřenost nikdy neprojevili, stejně jako neprojevili ani svou schopnost empaticky přemýšlet o potřebách eventuálně přijatého dítěte a tyto případně upřednostnit před potřebami vlastními. Žadatelé se naopak po celou dobu řízení v tomto ohledu soustředili výlučně na sebe – argumentovali, co vše jsou schopni v péči o dítě zajistit a zvládnout, ovšem bez úvahy o tom, zda by svěřením dítěte právě do jejich domácnosti nemohlo být pro dítě samotné přinejmenším náročné a omezující a zda žadatelé budou umět dítěti pomoci překonat těžkosti spojené s postavením dítěte rodičů se zdravotním postižením. K posouzení zdravotního postižení žalovaný uvedl, že důvodem zamítnutí odvolání žadatelů nebyl jejich zdravotní stav, nýbrž jejich životní a sociální situace. Je třeba přiznat, že tato situace byla v mnoha ohledech podmíněna jejich zdravotním stavem, jak na to ostatně poukazuje žalobce v žalobě, avšak v této souvislosti je třeba zdůraznit, že není obsahem ani podstatou sociálního modelu zdravotního postižení zcela odhlížet od důsledků, které zdravotní stav člověka vyvolává v jeho životě a sociální situaci, ale vnímat předmětné důsledky jako otázky sociální (lidskoprávní) a nikoli jako otázky zdravotní. Proto také žalovaný navzdory závěrům posudkové lékařky MUDr. D. ke schopnosti, respektive neschopnosti žadatelů zajišťovat náhradní rodinnou péči o dítě, se při svém rozhodování nenechal jimi ovlivnit, když důsledně odůvodnil své úvahy právě životní a sociální situací žadatelů.

6. K vyživovací povinnosti eventuálně přijatého dítěte ve vztahu k rodičům žalovaný uvedl, že podstatou jeho argumentace v předmětné části žalobou napadeného rozhodnutí byl poukaz na důsledky osvojení v jejich komplexitě, a to právě též ve smyslu založení vyživovací povinnosti eventuálně přijatého dítěte k osvojitelům, jakož i to, že konkrétně v případě žalobců je dána vyšší míra pravděpodobnosti, že v budoucnu může dojít k nastoupení této vyživovací povinnosti, než je obvyklé. Jakkoli nelibě to může znít, eventuální osvojení dítěte žadateli snižuje šance dítěte nejen v oblasti příležitostí žít běžný život, ale rovněž v oblasti materiální podpory dítěte, a to způsobem, který může na eventuálně přijaté dítě dopadat též po značnou část jeho dospělého života. Žalovaný dále uvedl, že své závěry v předmětné části odůvodnění dovozoval vždy z konkrétních okolností případu žadatelů, přičemž skutečně nelze ignorovat, že žadatelé, respektive především žalobce, již v současnosti trpí degenerativními onemocněními (cukrovka, onemocnění ledvin) s velmi nepříznivými prognózami do budoucna. Skutečnost, že podobné úvahy budou vždy založeny na pravděpodobnosti, je pak přirozená.

7. K respektu žadatelů k veřejným systémům a jejich nezneužívání žalovaný uvedl, že tento argument vyznívá do značné míry paradoxně, když se žadatelé snaží obhájit, že ani při jednom ze sociálních šetření prováděných ať již úřadem práce pro účely příspěvku na péči či Magistrátem města Opavy pro účely řízení o jejich žádosti o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli, neuváděli příslušné správní orgány v omyl a zjištěné skutečnosti vždy odpovídaly realitě. Tím se pak snaží dokázat, že není pravdou, že by se snažili veřejné systémy využívat účelově a nevystupovali ve vztahu k nim otevřeně a transparentně. Žalovaný má za to, že touto argumentací žalobce nejen, že nevyvrací argumentaci žalovaného, nýbrž ji přímo potvrzuje.
8. Žalovaný se dále vyjádřil k trestní minulosti žalobce, a to obsáhlou citací výkladu k § 42 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, v platném znění (dále jen „trestní zákoník“) obsaženého v komentáři k tomuto zákonu (ŠÁMAL, P. et. al. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. komentář k § 42). Žalovaný přitom respektuje fikci, že se na pachatele hledí jako by nebyl odsouzen, nicméně zdůrazňuje, že komentář též obsahuje pasáž, podle níž soud hodnotí všechny další okolnosti související se spácháním minulého trestného činu, které nejsou uvedenou právní fikcí dotčeny. Žalovaný konstatoval, že se ve svém rozhodnutí v rámci hodnocení trestní minulosti žalobce držel přísně materiálního hlediska této trestné činnosti, přičemž poukázal na přímou vazbu žalobcem spáchaného trestného činu na předmět řízení o žádosti žalobců o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli. Souvislostí je přitom podle žalovaného skutečnost, že trestný čin byl úmyslným trestným činem vedeným proti osmiletému dítěti.
9. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby.

Replika žalobce

10. Žalobce ve své replice ze dne 11. 9. 2018 uvedl, že z vyjádření žalovaného je opět zřejmé, že byl předem rozhodnut žádosti žadatelů nevyhovět a pouze hledá argumenty, aby své rozhodnutí odůvodnil. K existenci práva na dítě a jeho vnímání žalobce uvedl, že nemůže souhlasit s žalovaným, který z této skutečnosti dovozuje širokou míru uvážení státu. Dle jeho názoru musí být v právním státě míra uvážení žalovaného podrobena soudnímu přezkumu a žalovaný musí být schopen zdůvodnit, proč tomu kterému žadateli nevyhověl. Žalobce dále nesouhlasí se závěrem žalovaného, že dojde-li k situaci „*non liquet*“, tak musí být rozhodnuto v neprospěch žadatelů. Navíc u žadatelů k takovému stavu nedošlo. Žalovaný žalobou napadené rozhodnutí odůvodnil především svými domněnkami, které neměly reálný základ a žalobce je v žalobě vyvrátil. V takovém případě je nutno vycházet z toho, že žalobce je schopen péči o dítě zajistit.
11. K argumentaci žalovaného spočívající ve zdravotním postižení žadatelů žalobce uvedl, že tento argument je v zásadě použitelný na všechny nevidomé žadatele o adopci. Žalobce má za to, že se jedná o nepřímou diskriminaci ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb. zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o

změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „antidiskriminační zákon“). Žalovaný se pokouší navodit dojem individuálního posouzení žadatelů, nicméně zdánlivě neutrálním kritériem (stigmatizací rolníčkou, str. 12 vyjádření žalovaného) znevýhodňuje zdravotně postižené vůči ostatním. Tento argument žalovaného se navíc v žalobou napadeném rozhodnutí takřka neobjevuje, nicméně ve vyjádření opakovaně, v čemž žalobce spatřuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí.

12. Žalobce dále reagoval na výrok žalovaného „žalobci neprojevili svou schopnost empaticky přemýšlet o potřebách dítěte a tyto potřeby upřednostnili před svými vlastními“ (str. 12-14 vyjádření žalovaného). Uvedl, že žalovaný neví nic o tom, jak žalobce a jeho manželka uvažují a dále, že jeho manželka je velmi empatickou osobou. Hodnocení žalovaného ve smyslu, že žalobci o sobě ve správním řízení dostatečně nezapochybovali, což je kontraindikací osvojení, pak žalobce odmítl.
13. K medicínskému modelu zdravotního postižení žalobce podotkl, že jeho argumentace medicínským modelem zdravotního postižení není relevantní z hlediska toho, jestli jsou schopni být adoptivními rodiči či nikoli.
14. K výživnému žalobce uvedl, že tato otázka je v napadeném rozhodnutí řešena pouze jako potenciální výživné a jako argument zvýšené potřeby péče ve stáří o žalobce a jeho manželku se v žalobou napadeném rozhodnutí neobjevuje, v čemž žalobce spatřuje nepřezkoumatelnost žalobou napadeného rozhodnutí.
15. Konečně ke své trestní minulosti, kdy žalovaný žalobci vytýká jeho nedostatečnou reflexi, žalobce uvedl, že reflexe žalobce je zřejmá už z toho, že od té doby (stalo se to před 25ti lety) již žádný trestný čin nespáchal. Žalobce uzavřel, že na podané žalobě trvá.

Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

16. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění – dále jen „s. ř. s.“) a byl vázán obsahem žalobních bodů uvedených v žalobě (ust. § 75 odst. 2 s. ř. s.).
17. Z obsahu správních spisů krajský soud zjistil, že žalobce se svou manželkou podali dne 30. 11. 2010 žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli. Dle zprávy o sociálních poměrech žadatelů vypracované sociální pracovnící Magistrátu města Opavy vyplývá, že žadatelé jsou bezdětnými manželi a žádost podali poté, co se nezdařily několikeré pokusy o umělé oplodnění. Oba jsou zrakově postižení, mají však za to, že by péči o nezletilé dítě zvládli. Oba žadatelé pocházejí z úplných rodin. Žalobce vystudoval střední odbornou školu a teprve v roce 2001 v důsledku onemocnění cukrovkou a v důsledku úrazu přišel o zrak. Poté absolvoval rekvalifikační masérský kurz. Žalobce měl před seznámením s manželkou dva dlouhodobější vztahy, v tom prvním se jednalo o přítelkyni s třemi malými dětmi, s jejichž výchovou vypomáhal. Rozešli se však poté, co se

žalobce stal nevidomým. Manželka žalobce je nevidomá v důsledku předčasného narození. Od útlého věku byla samostatná, už jako dítě absolvovala internátní základní školu, poté internátní Dívčí katolickou školu, obor pečovatelka. Po ukončení pracovala v rehabilitačním středisku v Praze a následně bydlela a pracovala v chráněné dílně v Opavě. Manželé se seznámili v roce 2008. Jejich vztah je harmonický, jsou vyrovnaní a spokojení. V závěru zprávy sociální pracovnice zdůraznila závažný handicap žadatelů, s tím, že je žádoucí jejich důkladné posouzení za účasti odborníků ze specializovaného centra, kteří by mohli zhodnotit, nakolik jsou žadatelé výchovně způsobilí. Žádost manželů doporučila k dalšímu projednání. Součástí správního spisu jsou dotazníky obou žadatelů včetně lékařského vyšetření praktickým lékařem MUDr. I. Š. Dne 6. 2. 2013 byly vydány zdravotní posudky posudkovou lékařkou MUDr. M. K. Dle obsahu těchto posudků posudková lékařka vycházela z vyšetření praktického lékaře a dospěla k závěru, že z hlediska zdravotního stavu obou žalobců nelze doporučit jejich zařazení mezi čekatele o náhradní rodinnou péči.

18. Součástí správního spisu je dále rozhodnutí o příspěvku na péči manželce žalobce III. stupně (rozhodnutí ze dne 18. 3. 2010, č. j. 25302/2010/OPA) a rozhodnutí o příspěvku na péči žalobci II. stupně (rozhodnutí ze dne 29. 11. 2010, č. j. 94013/2010/OPA), dále také daňové přiznání žalobce za rok 2012. Poté, co se žalobci seznámili s podklady rozhodnutí, vydal Krajský úřad Moravskoslezského kraje rozhodnutí ze dne 27. 6. 2013 č. j. MSK 2420/2013, kterým žadatele do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli nezařadil. Proti tomuto rozhodnutí podali žadatelé odvolání, jejichž přílohou byly listiny osvědčující jejich vzdělání a společensko-sociální aktivity. V odvolacím řízení byly vyhotoveny další posudky o zdravotním stavu žadatelů posudkovou lékařkou doc. MUDr. L. Č., Ph. D., která vycházela ze zdravotního posudku vypracovaného MUDr. M. K., dále ze zpráv praktického lékaře I.Š. a ze sociálního šetření Magistrátu města Opavy. Posudková lékařka dospěla u obou žadatelů ke stejnému závěru, že zdravotní stav z hlediska somatického postižení brání v dlouhodobé péči o dítě, jsou sníženy výchovatské a pečovatelské schopnosti. O odvolání bylo rozhodnuto rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 8. 2013 č. j. 213/50613-21, NRP/12/013/Val, které bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 3. 2014 č. j. 38Ad 44/2013-61, jež nabylo právní moci dne 14. 3. 2014. Současně byla věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení bylo rozhodnuto rozhodnutím žalovaného ze dne 20. 5. 2014, č. j. 2013/50613-911/1 ve znění rozhodnutí ze dne 12. 6. 2014, č. j. 2013/50613-911/2, které bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2016, č. j. 22 Ad 84/2014-73, jež nabylo právní moci dne 14. 12. 2016. Současně byla věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.
19. Po zrušujícím rozsudku přistoupil žalovaný k metodickému definování oblastí, které jsou v procesu odborného posouzení žadatelů o některou z forem náhradní rodinné péče klíčové, přičemž vycházel z potřeb dítěte. Vedle aktualizace údajů o zdravotním stavu žadatelů žalovaný doplnil do spisu žadatelů následující:
 - výsledek posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách vyhotoveného dne 2. 11. 2010 MUDr. J. Č.;

- zhodnocení pro účely řízení o příspěvku na péči ze dne 2. 11. 2010, vyhotoveného MUDr. M. L.;
- rozhodnutí o příspěvku na péči ze dne 29. 11. 2010, č. j. č. j. 94013/2010/OOA;
- záznam ze sociálního šetření pro účely řízení o příspěvku na péči provedeného v domácnosti žadatelů dne 18. 7. 2013;
- posouzení zdravotního stavu – posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ze dne 1. 7. 2013 vyhotovené MUDr. J.G.;
- rozhodnutí o příspěvku na péči ze dne 9. 10. 2013, č. j. MPSV-UP/1577001/13/AIS-SSL;
- záznam o šetření závislosti osoby na pomoci jiné osoby (žalobce), šetření provedeno v domácnosti žadatelů dne 24. 8. 2010, a související seznam úkonů soběstačnosti a péče o vlastní osobu;
- záznam o šetření závislosti osoby na pomoci jiné osoby (manželka žadatele) provedený dne 27. 8. 2009 v domácnosti žadatelů a související seznam úkonů soběstačnosti a péče o vlastní osobu;
- výsledek posouzení stupně závislosti osoby pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ze dne 1. 7. 2013 vyhotovený MUDr. F. H.;
- rozhodnutí o příspěvku na péči ze dne 18. 3. 2010, č. j. 25302/2010/OPA.

20. Součástí správních spisů jsou rovněž zprávy o sociálním šetření ze dne 12. 6. 2017 a ze dne 26. 6. 2017.

21. Dne 29. 6. 2017 byla spisová dokumentace žadatelů doplněna o posudky o zdravotním stavu žadatelů vypracované MUDr. M. D., posudkovou lékařkou žalovaného. Žadatelé na zdravotní posudky reagovali námitkami ze dne 11. 8. 2017, protože byly zdravotní posudky doplněny dne 19. 10. 2017. Posudková lékařka u žadatelky ve vztahu k péči o eventuálně přijaté dítě uvedla, že funkční omezení vyplývající ze zdravotního stavu paní žadatelky, zejm. absence zrakové kontroly, trvalé záškuby celého těla, především hlavy a končetin, jí znemožňují posoudit přiměřenost a vhodnost některých vykonávaných úkonů a činností potřebných v běžném životě, což omezuje a v řadě případů limituje její pečovatelské schopnosti. Funkční dopad zdravotního omezení žadatelky se zcela promítá do každodenního života, neboť ke zvládnutí řady činností a aktivit každodenního života potřebuje pomoc jiné fyzické osoby. Dále posudková lékařka uvedla: „V rámci předmětného posouzení zdravotního stavu žadatelky je nutné vzít v potaz skutečnost, že osvojení dítěte nese s sebou velmi významné a dlouhodobé zvýšení fyzické i psychické zátěže pro osvojitele. Nelze tedy vyloučit ani riziko zhoršení projevů neuropsychického postižení žadatelky v souvislosti s očekávanou zvýšenou psychickou i fyzickou zátěží.“ Na straně žalobce pak posudková lékařka dospěla k přítomnosti několika závažných chronických onemocnění, jež vyžadují dispenzární péči, trvalou medikamentózní léčbu s dodržováním dietních a režimových opatření. Funkční dopady těchto zdravotních omezení na žalobcovu schopnost vést běžný život jsou podle posudkové lékařky nepříznivé a k jeho uskutečnění potřebuje pomoc jiné fyzické osoby, jak konečně vystihuje závislost žadatele na pomoci jiné fyzické osoby přiznaná mu na základě posouzení jeho zdravotního stavu a výsledku sociálního šetření provedeného v jeho přirozeném prostředí. Posudková lékařka dále uvedla: „Z uvedeného lze zcela logicky dovodit, že provádění celé

řady výše uvedených činností v rámci pečovatelských úkonů a povinností posuzovaný nezvládá, resp. k jejich zvládnutí potřebuje dopomoc či pomoc další (třetí) osoby. Zvýšení nároků na fyzické i psychické schopnosti žadatele v souvislosti s péčí a výchovou dítěte by velmi pravděpodobně vedlo k dalšímu zhoršení zdravotního stavu žadatele s rizikem jeho celkové dekompenzace.“

22. Na základě těchto podkladů vydal žalovaný napadené rozhodnutí.

Právní úprava

23. Podle ustanovení § 27 odst. 2 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“) se pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče u žadatelů posuzuje charakteristika osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedle k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěření do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, sociální prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěření do pěstounské péče.
24. Podle ustanovení § 27 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. za účelem zjištění bezúhonnosti podle odstavce 1 písm. e) si orgán sociálně-právní ochrany vyžádá podle zvláštního právního předpisu opis z evidence Rejstříků trestů.

Právní posouzení věci samé

25. V prvním žalobním bodě žalobce vyjádřil nesouhlas se závěrem žalovaného, že jsou-li pochybnosti o schopnosti adoptivních rodičů zajistit pro dítě vhodné výchovné prostředí, nemůže jim být dítě svěřeno. Žalobce přitom v rozhodnutí žalovaného postrádá úvahy žalovaného o vyhlídkách dítěte, které nebude nikomu svěřeno. K hledání ideálních rodičů žalobce uvádí, že jsou jemu i jeho manželce opakovaně vytýkány jednotlivé nedostatky a je tak zřejmé, že nebudou ideálními rodiči. Žalobce je však přesvědčen, že i v rodině, kde mají rodiče různá zdravotní omezení, může dítě zažít harmonické dětství. Žalovaný se s obsahově shodnými námitkami žadatelů velmi precizně vypořádal, a to na stranách 31 až 49 žalobou napadeného rozhodnutí, když jednak důkladně popsal povahu zprostředkované náhradní rodinné péče jako služby dítěti, jež má svůj normativní základ v čl. 20 Úmluvy o právech dítěte, a dále zdůraznil nezbytnost vytvořit dítěti zázemí, v němž bude schopno dokončit svůj fyzický, psychický i emocionální vývoj a osvojit si nezbytné schopnosti pro to, aby se mohlo, stejně jako děti vyrůstající v přirozených rodinách, osamostatnit a vést samostatný život. Ostatně i z tohoto důvodu existuje mezi jednotlivými formami náhradní péče hierarchie, plně v souladu s principem tzv. nejméně omezujícího prostředí. Žalovaný dále upozornil na rozdíl mezi náhradní rodinnou péčí a situací, kdy dítě vyrůstá s přirozenými rodiči, kde je naopak nutné vyhnout se jakémukoli „sociálnímu inženýrství“.

26. Žalovaný dále v části 3.2 svého rozhodnutí vysvětlil nezbytnost postupovat v případě pochybností ve prospěch eventuálně svěřeného dítěte a v neprospěch žadatelů. Žalovaný nejprve uvedl, že se jedná o značně specifické správní řízení. Současně zdůraznil, že neexistuje žádné základní právo na to stát se náhradním rodičem či pěstounem. Nejvyšším hlediskem je v tomto právě nejlepší zájem dítěte, byť se jedná o subjekt, který formálně stojí mimo řízení. Žalovaný postupoval s vědomím zásad zakotvených ve správním řádu a své povinnosti postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. K tomuto však uvedl, že výběr potencionálních rodičů je vždy prací s pravděpodobnostmi, přičemž zcela typicky zde mohou nastávat situace, kdy budou existovat pochybnosti, které nebude možné žádným způsobem odstranit.
27. Žalovaný se dále věnoval nepřipustnosti aplikace tzv. medicínského přístupu k člověku a nutnosti respektování principů a pravidel vyplývajících z tzv. přístupu sociálního. Žalovaný zde vyzvedl, že diagnóza jako taková ztrácí význam a nahrazuje ji individuální posouzení a vyhodnocení situace žadatele. Předmětem řízení o žádosti o zařazení do některé z evidencí zájemců o náhradní rodinnou péči se tak musí stát schopnost těchto zájemců uspokojit oprávněné potřeby eventuálně přijatého dítěte v oblasti jeho příznivého vývoje. Žalovaný tento závěr propojuje se závěry učiněnými v části 3.2 napadeného rozhodnutí a shrnuje, že důvodem pro zamítnutí žádosti zájemce o některou z forem náhradní rodinné péče do příslušné evidence je skutečnost, že se ve správním řízení nepodaří odstranit důvodné pochybnosti o jeho schopnosti uspokojit některou z oprávněných potřeb dítěte v oblasti jeho příznivého vývoje.
28. Další část rozhodnutí (3.4) je věnována široké míře uvážení státu v procesu rozhodování o žádosti o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli/pěstouny, kdy limity tohoto uvážení vyplývají ze zákazu diskriminace. Žalovaný uvedl, že žádná mezinárodní úmluva nestanoví, jaké konkrétní požadavky na zprostředkované náhradní rodiče či pečovatele by ten který stát měl mít. Ačkoli je míra uvážení poměrně široká, není bezbřehá a jejím limitem je především zákaz diskriminace. Další část rozhodnutí (3.5) rozpracovává úvahu o diskriminaci jako nikoli každém nerovném zacházení, ale pouze takovém, u něž absentují legitimní a přiměřené důvody. Žalovaný považoval za nutné věnovat pozornost samotnému obsahu pojmu diskriminace, jakož i obsahu povinnosti se jakékoli diskriminace vyvarovat, a to s ohledem na situaci žadatelů, především s důrazem na diskriminaci na základě zdravotního postižení jako zakázaného diskriminačního kritéria. V této souvislosti zdůraznil, že za diskriminaci nelze považovat každé rozdílné zacházení, ale pouze takové, které postrádá legitimní a přiměřený důvod a odkázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 3. 2016, G. proti Chorvatsku, stížnost č. 23682/13. Současně zopakoval, že samotné zařazení do evidence nelze vnímat jako opatření směřující k naplnění některého ze základních práv či svobod zájemce. Jinými slovy, i zprostředkovaná náhradní péče musí být pro lidi se zvláštním znakem zranitelnosti, tedy i pro lidi se zdravotním postižením, přístupná, musí zde být vytvořen prostor pro přijetí nezbytných přiměřených úprav a případně též specifických opatření. Žalovaný při porovnání přiměřených úprav a povahy programu adopce dospěl k závěru, že zcela legitimní a přiměřené bude nepřijmout zájemce o některou z forem náhradní rodinné péče v případě, že by zajištění uspokojení oprávněných potřeb dítěte v podobě příznivého vývoje vyžadovalo poskytnutí podpory tomuto zájemci v takové míře, že by tím došlo

k faktickému popření povahy náhradní rodinné péče jako služby dítěti, jejímž hlavním poskytovatelem musí zůstat sám náhradní rodič či obecně náhradní pečovatel.

29. Na základě shora uvedeného má krajský soud za to, že žalovaný v napadeném rozhodnutí velmi pečlivě a precizním způsobem vysvětlil důvody a kritéria své správní úvahy, kterou pojal velice komplexně a zahrnul do ní aspekty obecné i ty, které jsou specifické právě pro posuzované uchazeče. Žalobce v podané žalobě správní úvahu žalovaného ani učiněné závěry žádným zásadním způsobem nezpochybnil. Jeho námitky směřují pouze do jednotlivostí (motivace manželky, vyhlídky dětí vyrůstajících v dětských domovech apod.), které však nelze vytrhnout z kontextu celé správní úvahy. Úkolem soudu je přezkum úvahy správního orgánu v jejím komplexu, a nikoliv jednotlivých vět či detailů, které jsou z ní vytrženy. Jak již soud uvedl, správní úvaha žalovaného je obsáhlá, precizní a logická. Vychází z obsahu správních spisů, je srozumitelná a přezkoumatelná. Pro úplnost krajský soud dodává, že žalobcem vytýkaná absence úvahy ve vztahu k těm dětem, které vyrůstají v dětském domově, neboť o jejich adopci není zájem, nepředstavuje žádnou vadu či nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Soud neshledal žádný právní ani věcný důvod k tomu, aby se úvahy žalovaného ubíraly tímto směrem. Úkolem žalovaného bylo posoudit existenci podmínek na straně žadatelů, jež by vypovídaly o schopnosti stát se vhodnými adepty náhradní rodinné péče. Obecné úvahy ve směru nastíněném žalobcem tak nemají opodstatněný důvod. Krajský soud nad to uvádí, že detailněji opakovat důvody pro něž žalovaný shledal námitky žalobce a jeho manželky za liché netřeba, neboť odůvodnění naříkaného rozhodnutí je krajskému soudu a nepochybně i žalobci známo; postačí proto na žalobou napadené rozhodnutí odkázat (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 28. 11. 2018, č. j. 8 As 64/2018-44). Krajský soud proto neshledal první žalobní bod důvodný a plně se ztotožnil se závěry žalovaného.
30. V druhém žalobním bodu žalobce namítal, že v napadeném rozhodnutí absentuje zmínka o neohlášeném sociálním šetření v červenci roku 2017, kdy žalobce a jeho manželka měli na prázdninách jejich 10ti letou neteř. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že místní šetření nebylo provedeno na jeho popud a stejně tak mu z tohoto šetření nebyla zaslána žádná zpráva. Tomuto tvrzení žalovaného odpovídá obsah správního spisu. Krajský soud k tomu uvádí, že jestliže výstup z místního šetření nebyl podkladem pro vydání napadeného rozhodnutí, nemohl být v jeho odůvodnění ani vyhodnocen, a nemůže se proto také jednat o opomenutý důkaz. Žalobce navíc v žalobě neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by pro něj z tohoto šetření měly plynout. Žalobní tvrzení je vedeno ve zcela obecné rovině. Krajský soud žádné pochybení žalovaného v této souvislosti neshledal, a proto neshledal důvodným ani druhý žalobní bod.
31. K úvodní části třetího žalobního bodu krajský soud uvádí, že se plně ztotožnil s názorem žalovaného, který vyjádřil pochopení pro žalobcovy negativní pocity z odůvodnění rozhodnutí, nicméně zdůraznil, že důvody rozhodnutí plně reflektují specifika způsobu života žalobce a jeho manželky. Krajský soud doplňuje, že žalobcova námitka o předem učiněném rozhodnutí žalovaného je především emotivní domněnkou, bez jakéhokoliv racionálního podkladu. Jakkoliv se žalobce domnívá, že odůvodnění rozhodnutí je v hodnocení žalobců záměrně negativní, krajský soud má z důvodů uvedených již při vypořádání prvního žalobního bodu za to, že správní úvaha žalovaného, jejíž součástí je

pochoptitelně hodnocení žadatelů ve všech podstatných směrech a vyhodnocení jejich sociální a životní situace, byla provedena zcela objektivně.

32. K detailům nastíněným žalobcem v třetím žalobním bodě soud uvádí:

- pokud jde o motivaci manželky žalobce a tvrzenou sociální izolaci žadatelů, žalovaný, jak již bylo výše uvedeno, podrobně popsal a vyhodnotil tato kritéria v části 4.1 a 4.4 napadeného rozhodnutí, kde důsledně rozebral, v čem spatřuje sociální izolovanost žalobce a jeho manželky, kterou by s nimi sdílelo i případně svěřené dítě. Popsal specifickou zátěž, kterou si dítě v důsledku ztráty své rodiny nese a současně připomněl vyjádření žadatelky, která uvedla, že „bez dítěte má pocit prázdnoty a že věří, že přijetí dítěte by jí pomohlo na psychiku“. V části 4.4. napadeného rozhodnutí pak žalovaný jednak připomněl, že osvojení je službou dítěti a neslouží k uspokojování touhy založit si vlastní rodinu. Současně popsal, že děti svěřované do náhradní rodiny jsou stále dětmi se stejnými potřebami jako mají jejich vrstevníci, ovšem s tím, že zažily ztrátu rodiny a s náhradními pečovateli je nepojí pokrevní pouto. Rovněž se věnoval procesu zotavení dítěte, kdy tento často probíhá velmi bolestivě, a to i pro náhradní rodiče. Žalovaný vyslovil, že je-li motivací žadatelů především touha vytvořit vlastní rodinu, tak nejsou připraveni na situaci, kdy nebude naplněna z důvodu negativního postoje dítěte k osvojitelům a zájem potenciálně svěřeného dítěte. Krajský soud uvedené žalobní tvrzení neshledal důvodným, když nemá za to, že by žalovaný motivaci žadatelky, resp. obou žadatelů spočívající ve snaze vytvořit „úplnou“ rodinu nevnímal v jejím lidském rozměru, jak však zcela správně odůvodnil, nemůže být tento úhel pohledu determinujícím kritériem rozhodování. Tím je z důvodů již shora uvedených sociální a životní situace žalobců a zájem potencionálně svěřeného dítěte.
- k námitce překrucování informací o zájezdech do Prahy organizovaných žalobcem krajský soud uvádí, že žalovaný na straně 51 napadeného rozhodnutí vyhodnotil organizování společenských akcí žalobcem včetně zájezdů do Prahy jako aktivitu probíhající ve značně uzavřené komunitě lidí, kteří jsou nositeli stejného chráněného znaku zvláštní zranitelnosti zrakového postižení a osob, které se zaměřují na pomoc lidem se zdravotním postižením. Krajský soud neshledal důvod odchýlit se od závěru žalovaného, že tato skutečnost v konečném důsledku potvrzuje závěr o poměrně značné sociální izolaci žalobce a jeho manželky i specifickosti prostředí, v němž žadatelé žijí. I toto vyhodnocení považuje krajský soud za zcela objektivní;
- k žalobní námitce ohledně mikroskopického hledání dalších postižení žadatelů krajský soud uvádí, že žalovaný se v žalobou napadeném rozhodnutí věnoval posouzení zdravotního stavu žadatelů v kapitole II., na stranách 7–31 rozhodnutí. Krajský soud považuje za zcela nadbytečné opakovat zde obsažené závěry žalovaného, když se s těmito ztotožnil. Žalovaný v návaznosti na zrušující rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2016 č. j. 22 Ad 84/2014-73 doplnil listinné dokazování, jak vyplývá i z obsahu správních spisů a současně posoudil zdravotní stav žalobce a jeho manželky, a to i v kontextu námitek uplatněných žadateli k podkladům pro vydání rozhodnutí. Na straně 31-32 napadeného

rozhodnutí pak žalovaný uvedl, že s ohledem na zrušující rozsudek krajského soudu přehodnotil rámec aplikovaný při odborném posuzování žadatelů o některou z forem náhradní rodinné péče, a to takovým způsobem, aby byly potlačeny prvky vycházející z medicínského modelu zdravotního postižení a naopak posíleny prvky modelu sociálního. Právnímu rámci a základním principům ovládajícím proces odborného posouzení zájemců o některou z forem náhradní péče je pak věnována kapitola 3 napadeného rozhodnutí (str. 31-50 rozhodnutí). Krajský soud uzavírá, že se s názorem žalobce ohledně mikroskopického hledání dalších postižení žadatelů neztotožnil, když žalovaný jednak respektoval závěry zrušujícího rozsudku Krajského soudu ze dne 13. 10. 2016, č. j. 22 Ad 84/2014-73 a současně v odůvodnění napadeného rozhodnutí velmi precizně popsal a odůvodnil proces odborného posuzování zájemců o některou z forem náhradní rodinné péče, včetně aplikace tohoto procesu na žalobce a jeho manželku. Z obsahu odůvodnění napadeného rozhodnutí jako celku vyplývá zcela jednoznačně, že úvahy žalovaného byly primárně založeny na vyhodnocení sociální a životní situace žadatelů. Pokud se v úvahách žalovaného vyskytuje také medicínské hledisko, pak z toho důvodu, že zcela logicky je v případě žadatelů jejich sociální a životní situace determinována jejich zdravotním stavem. Takový přístup žalovaného nelze označit jinak, než za zcela objektivní. Námitku žalobce, že bylo žalovaným bagatelizováno, pokud žadatelé prokázali, že některé jejich zdravotní potíže nejsou takového rozsahu, jak se předpokládalo, krajský soud rovněž důvodnou neshledal, když jednak jde opět o detail vytržený z kontextu celé správní úvahy, ale předně jde o detail z hlediska konstrukce úvahy žalovaného nevýznamný, neboť ta je založena na hodnocení sociální a životní situace žalobců a nikoliv na medicínském hledisku;

- ani žalobní námitku, podle níž je výklad žalovaného ohledně výživného hrazeného dítětem diskriminační, neshledal krajský soud důvodnou. Žalovaný se této problematice věnoval na straně 59-62 žalobou napadeného rozhodnutí a krajský soud se s jeho závěry ztotožnil, když žalovaný je vyvozoval z konkrétních okolností sociální a životní situace žalobce a jeho manželky, přičemž v jejich případě nemohl ignorovat, že především žalobce již v současnosti trpí degenerativními onemocněními (cukrovka, onemocnění ledvin) s velmi nepříznivými prognózami do budoucna. Krajský soud podotýká, že žalobce úvahy žalovaného v tomto směru nijak nerozporuje, ani nezpochybňuje, pouze namítá, že jsou diskriminační. S takovým hodnocením se krajský soud neztotožňuje. Naopak vnímá jako zcela správnou potřebu žalovaného nastínit vztah mezi náhradními rodiči a potenciálně svěřeným dítětem v jeho komplexu, který nelze zcela odůvodněně zúžit pouze na období dětského věku dítěte, když lze důvodně předpokládat, že takto vytvořený vztah zahrne v budoucnu také aspekt povinností dítěte vůči náhradním rodičům v jeho dospělosti. Podle názoru soudu tento aspekt se všemi důsledky, které přináší, nelze opomíjet či zamlčovat jen proto, že žadatelé jsou osobami zdravotně postiženými. Takový přístup by byl neobjektivní;
- k námitce žalobce ohledně výtky žalovaného, že žadatelé nemají reálnou představu o tom, co vše náhradní péče o dítě obnáší, krajský soud uvádí, že vyšší potřebě podpory dětí zbavených trvale či dočasně svého rodinného prostředí se žalovaný věnoval v kapitole IV., v části 4.4 na stranách 62-64 svého rozhodnutí. Současně je

otázce vhodnosti žalobce a jeho manželky pro zařazení do evidence některé z forem náhradní rodinné péče věnována celá kapitola IV., v nejširším smyslu pak celé rozhodnutí žalovaného. Jelikož žalobní bod je v tomto ohledu zcela obecný a žalobce žádným nosným způsobem úvahy žalovaného v tomto směru nezpochybňuje, nemá krajský soud, co by více k uvedenému dodal. K absenci závažných zdravotních komplikací žadatelů krajský soud odkazuje na argumentaci, kterou uvedl výše v souvislosti s významem medicínského hlediska pro posouzení sociální a životní situace žadatelů.

33. Na základě shora uvedené argumentace krajský soud uzavírá, že ani třetí žalobní bod neshledal důvodným.
34. Údajnému sníženému respektu žadatelů k veřejným systémům (žalobní bod č. 4) se žalovaný věnoval na straně 64-68 žalobou napadeného rozhodnutí, přičemž toto zařadil mezi další aspekty žádosti žadatelů (kapitola 5 rozhodnutí žalovaného). Žalovaný k závěru o snížené míře schopnosti žadatelů respektovat veřejné systémy a jejich pravidla a nevyužívat je účelově podle své aktuální potřeby dospěl na základě zpráv ze sociálního šetření provedeného úřadem práce v řízení o příspěvku na péči ze dne 27. 8. 2009, 24. 8. 2010 a 18. 7. 2013 a na základě zpráv o sociálních poměrech žadatelů dle sociálního šetření ze dne 12. 6. 2017 a dne 26. 6. 2017 vyhotovených Magistrátem města Opavy. Žalovaný uvedl, že z vyhodnocení obou „sad“ zpráv vyplývají nekorespondující údaje vztahující se na straně manželky žalobce zejména k oblastem stravování, mobility a orientace v přirozeném prostředí, tělesné hygieny, péče o domácnost a na straně žalobce vztahující se k oblastem péče o domácnost, tělesné hygieny, vaření a ohřívání jednoduchého jídla, mobility a orientace v přirozeném prostředí. S ohledem na výše uvedené rozpory požádal žalovaný posudkovou lékařku MPSV o sdělení, zda údaje o zdravotním stavu žadatelů v obecné rovině svědčí pro to, že by na jejich straně došlo od data šetření v domácnosti, které provedl úřad práce, ke zlepšení jejich zdravotního stavu; zda jsou žadatelé s ohledem na údaje o jejich zdravotním stavu schopni deklarované činnosti zvládat samostatně bez pomoci další osoby. MUDr. D. v posudku o zdravotním stavu žadatelů ze dne 25. 7. 2017 sdělila, že *„shromážděná lékařská dokumentace zcela jednoznačně prokazuje zhoršování zdravotního stavu žadatele zejména z hlediska diabetu a jeho chronických komplikací, ve smyslu prohlubující se ledvinové nedostatečnosti jak je výše uvedeno. Zrakové postižení žadatelů z hlediska omezení zrakových funkcí odpovídá nevidomosti obou očí a v tom smyslu je postižení žadatelů neměnné.“* Žalovaný současně vyjádřil pochopení pro snahy žadatelů získat z veřejných systémů co možná nejvíce výhod a postupovat v řízení o své žádosti tak, aby této žádosti bylo vyhověno. Nicméně současně uvedl, že má-li stát garantovat odpovídající kvalitu systému náhradní péče, včetně systému náhradní rodinné péče, pak to nutně vyžaduje, aby žadatelé o náhradní rodinnou péči byli připraveni nezastírat žádné skutečnosti. Žalobce v tomto žalobním tvrzení úvahy žalovaného neguje s tím, že rozpory vyplývající ze sociálních šetření byly způsobeny skutečností, že žadatelé v době pozdějších z nich měli lépe vybavenou domácnost a další technické novinky, které jim usnadňují život. Krajský soud v této argumentaci nespatřuje dostatečné důvody, které by zpochybnilly hodnocení žalovaného. Zdůrazňuje přitom, že se jedná jen o dílčí část komplexního hodnocení sociální a životní situace žadatelů, a proto důvody odlišných tvrzení žadatelů v rámci zmiňovaných sociálních šetření jsou pro rozhodnutí ve věci samé

irelevantní. S ohledem na výše uvedené považuje krajský soud tento žalobní bod za nedůvodný.

35. Pátým žalobním bodem žalobce vyjádřil nesouhlas se závěry žalovaného, podle něhož je na místě přihlížet i k trestnému činu spáchanému žalobcem před 25-ti lety, přestože tento trestný čin je zahlazen a ze zákona se k němu nepřihlíží. Krajský soud k tomuto uvádí, že žalovaný se otázce významu trestní minulosti žalobce věnoval v kapitole páté žalobou napadeného rozhodnutí, a to na stranách 68-72. Z uvedeného je zjevné, že žalovaný respektoval zahlazení odsouzení, nicméně je toho názoru, že trestný čin žalobce má materiální relevanci, když se jednalo o trestnou činnost zaměřenou proti dítěti. Žalovaný k výše uvedeným závěrům dospěl rovněž s ohledem na výklad § 42 trestního zákoníku obsažený v komentáři k tomuto zákonu (ŠÁMAL, P. et. al. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. komentář k § 42).
36. Krajský soud se k otázce hodnocení bezúhonnosti ve správním řízení podrobně vyjádřil již v předchozím rozsudku ze dne 13. 10. 2016 č. j. 22 Ad 84/2014-73, kde odkázal na rozsudek NSS ze dne 3. 3. 2016 č. j. 7 As 316/2015-20, jenž se zabýval otázkou posuzování bezúhonnosti ve správním řízení. NSS zde dovodil, že *pokud v zákoně absentuje výslovná úprava, že se k zahlazení odsouzení nepřihlíží, je nutno aplikovat obecné pravidlo ve smyslu ustanovení § 70 odst. 1 trestního zákona, (respektive § 105 trestního zákoníku), podle kterého bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele jako by nebyl odsouzen. Toto ustanovení je nutné vždy použít v případech, kdy je v jiných právních předpisech stanovena bezúhonnost pro výkon určité funkce, pokud tyto předpisy výslovně nestanoví jinak. Jedná se o výjimku z obecného pravidla, která musí být vykládána restriktivně. Jelikož zákon č. 359/1999 Sb. v žádném ustanovení neobsahuje výslovnou úpravu, že k zahlazení odsouzení se nepřihlíží, nelze dospět k jinému závěru, než že osoba, která byla pravomocně odsouzena ze spáchání úmyslného trestného činu, splňuje předpoklad bezúhonnosti ve smyslu ustanovení § 27 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., jestliže její odsouzení bylo zahlazeno podle ustanovení § 69 trestního zákona, respektive § 105 trestního zákoníku. Právní úprava obsažená v ustanovení § 27 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., která opravňuje sociálně-právní orgán vyžádat si opis z evidence Rejstříků trestů, je ve vztahu k uvedenému zcela irrelevantní a sama o sobě bez další výslovné úpravy, že k zahlazení odsouzení se nepřihlíží, nemůže vést k závěru, že žalobce není bezúhonný. Krajský soud neshledal žádné právní ani skutkové důvody, pro něž by se v rámci nynějšího posouzení věci od uvedeného odchýlil. Pro úplnost uvádí, že se rovněž neztotožňuje s argumentací žalovaného výkladem k § 42 trestního zákoníku, neboť § 42 trestního zákoníku je normou trestního práva, která upravuje otázku zahlazení odsouzení pro účely trestního řízení. Žalovaný však není orgánem činným v trestním řízení, a proto mu nepřísluší aplikovat normu trestního práva či výkladové stanovisko k takové normě bez výslovného zákonného zmocnění, jak ostatně vystihuje citovaný judikát NSS.*
37. Přestože se krajský soud neztotožnil s vyhodnocením bezúhonnosti žalobce žalovaným, nemá tato skutečnost zásadní vliv na zákonnost či přezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, neboť, jak bylo opakovaně zdůrazněno, stěžejním důvodem zamítnutí žádosti žadatelů byla jejich sociální a životní situace a její neslučitelnost se zájmy potenciálně svěřeného dítěte, a nikoliv otázka bezúhonnosti žalobce.

38. Argumentací k jednotlivým žalobním bodům má krajský soud také za vypořádaný obsah repliky žalobce, který je v podstatě opakováním základních bodů žalobního tvrzení.

Závěr a náklady řízení

39. Na základě shora uvedené argumentace krajský soud v souladu s ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítl.
40. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., když procesně úspěšnému žalovanému podle obsahu soudního spisu nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti.
41. O náhradě nákladů řízení osoby zúčastněné na řízení bylo rozhodnuto v souladu s ust. § 60 odst. 5 s. ř. s., podle kterého osoba zúčastněná na řízení má právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil anebo na návrh z důvodů zvláštního zřetele hodných. Podle obsahu soudního spisu žádné takové skutečnosti v posuzované věci nenastaly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava 20. prosince 2018

JUDr. Monika Javorová
předsedkyně senátu